

Водење на аграрната политика

Циклус на политиката (1)

- ⇒ Теоријата за проучување на политиките развила посебна алатка:
 - “теорија на циклуси на политиката”
- ⇒ При тоа **политиката** (*policy* не *politics*) е:
 - ⇒ “постапка или принцип на дејствување, кои ги водат владите, стопанските субјекти или поединци”,
 - ⇒ не е ограничена само на општествените работи
 - ⇒ политиката се обидува да ја сочува состојбата, или да придонесе кон посакувани промени (реформи).

Циклус на политиката (2)

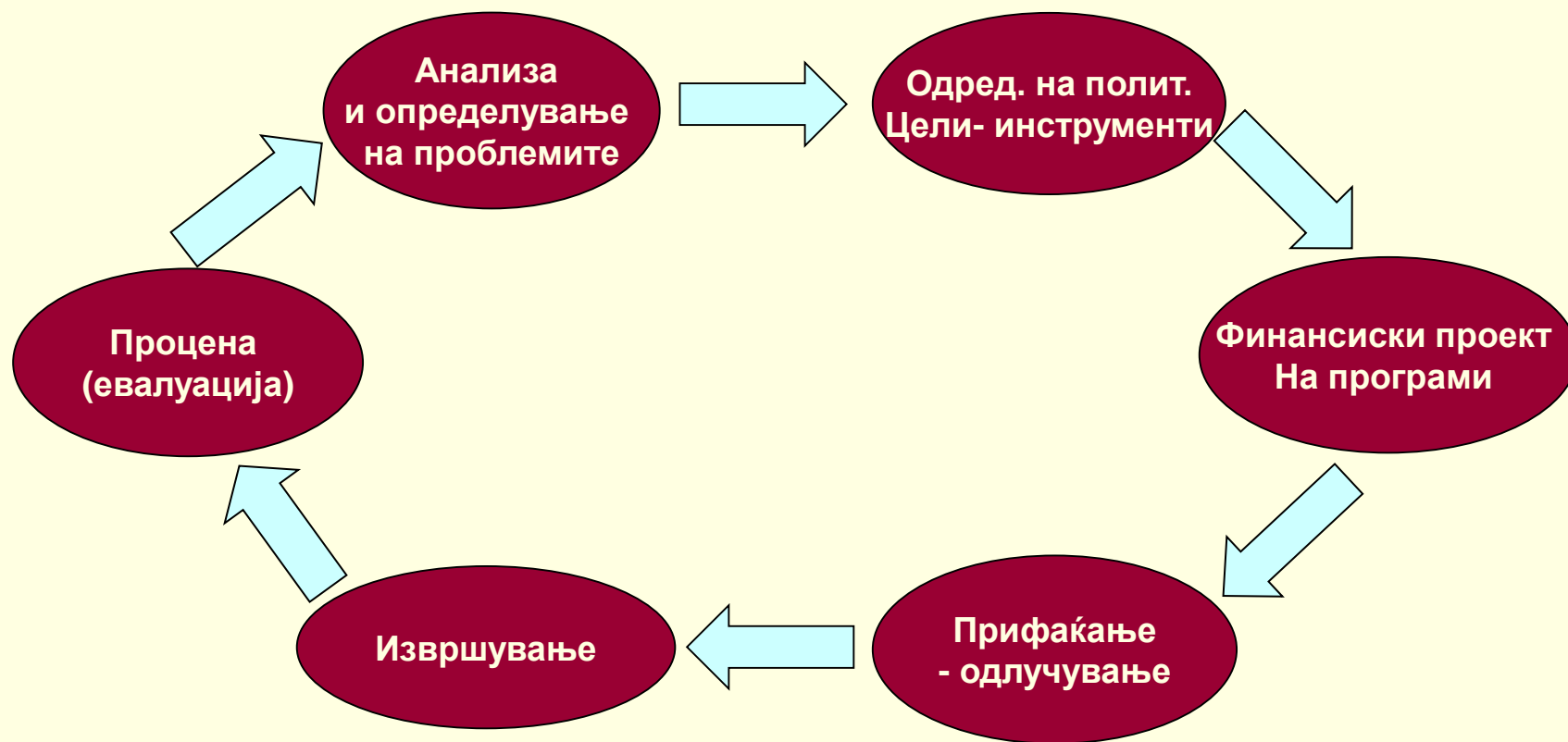
- ⇒ Циклусот на политика е соодветна алатка за проучување на практичните политики, но и за земјоделската политика.
- ⇒ Произлегува од теоријата на општиот менаџмент (го следи текот на функциите на менаџментот).
- ⇒ Овозможува идентификација и отстранување на слабостите, грешките, несистематичноста и придонесува кон нивно подобрување.

Циклус на политиката (3)

⇒ Чекори во теоријата на циклус на политика

- ⇒ Треба точно да се знае каде сме:
 - ⇒ Правење на анализи
- ⇒ Да се знае што сакаме да постигнеме:
 - ⇒ Поставување на цели
- ⇒ Да се определат чекорите за достигнување на целите:
 - ⇒ Градење на стратегии и програми (мерки/инструменти со финансиски рамки)
- ⇒ Да се има способност за следење на чекорот:
 - ⇒ Утврдување на протоколи и постапки на имплементација
- ⇒ Да се знае каде сме во секое време:
 - ⇒ Спроведување на ефективен мониторинг и контрола
- ⇒ Да се формира појдовна точка и подобри следната генерација на стратегија и програми
 - ⇒ Да се учи од искуствата

Циклус на политика

- ⇒ Различни структурирања на циклусот. Едно од можностите.
- ⇒ Перманентен процес во круг. Развој на поединечни фази. Демократски надзор.

1. Утврдување на проблеми (1)

- ⇒ Земјоделската политика се занимава, пред се, со одгласот на незадоволство на производителите со оглед на нивната економска состојба:
 - ⇒ Падови на цени и доход (нестабилност на условите за производство и пазарите).
 - ⇒ Заостанување на доходот во земјоделството во однос на доходот надвор од земјоделството.
 - ⇒ Неправедна распределба на доходот во општеството.
 - ⇒ Неконкурентност во споредба со производителите во странство.
- ⇒ Во политичка смисла, клучна причина за земјоделската политика била и останува потребата за постигнување на “**обезбеденост со храната**”.
 - ⇒ Значење на земјоделството за општ развој и стабилност.
 - ⇒ Достигнување на “соодветен” степен на самоснабдување со храната (однос помеѓу домашно произведената и потрошена храна).
 - ⇒ Во име на безбедноста на храната потребно е да се поддржи домашното земјоделство и со тоа да се влијае на доходот во земјоделството (да се прикрие доходовната цел).
 - ⇒ Тој “проблем” е изумрен и повторно обновен со ценовната криза 2008.

1. Утврдување на проблеми (2)

- ⇒ Растат и барањата за уредување и управување со земјоделството по други прашања (во ЕУ по 1970 година):
 - ⇒ Земјоделството во регионалниот развој (развој на селото).
 - ⇒ Земјоделството и околина (почва, вода, воздух, биодиверзитет)
 - ⇒ Земјоделството и заштита на здравјето, квалитет и безбедноста на храната.
 - ⇒ Земјоделството и климатските промени (ублажување и адаптација).
- ⇒ Општи стратешки цели на државата, кои се насочени кон:
 - ⇒ Зголемување на благосостојбата на населението.
 - ⇒ Поттикнување на конкурентноста на стопанството (зачувување и развој во национални и меѓународни рамки).
 - ⇒ Грижа за подигнување на квалитетот на живеење (здравје, култура) и грижа за околината.
- ⇒ Конкурентноста на земјоделството е во општ интерес и води кон решавање на проблемот на доходот

1. Утврдување на проблеми (3)

- ⇒ Во пракса земјоделската политика останува на решавање на проблемот на доходот на земјоделците.
- ⇒ Различни патишта:
 - ⇒ Протекционизам (ценовни поддршки).
 - ⇒ Буџетски поддршки на доходот
 - ⇒ Прилагодувачки поддршки (подигнување на конкурентноста).
- ⇒ Новите општествени барања водат до нови форми на поддршки за проблемот на:
 - ⇒ Селото, безбедноста на храната, околина.

2. Одредување цели на политиката (1)

- ⇒ Проблемите ги определува државата преку целите на аграрната политика. Се определува проблемот, кој се сака да се реши.
- ⇒ **Целите придонесуваат кон зачувување или промена на одредена состојба.**
- ⇒ Целите се запишани во закони, стратегии, програми, разни документи, и др..
- ⇒ Модерното општество е плурализам на интереси, носители на одлуки и цели. Целта сама по себе не е рационална (одраз е на општествениот консензус за тоа што е проблем), но дава услови за рационално (ефикасно) делување на државата.
- ⇒ Рационалниот систем на цели се однесува со јасна и недвосмислена одредена содржина на цели:
 - ⇒ Целите се остварливи, распределени во поединечни поглавја и меѓу себе поврзани и урамнотежени. Мораме да се согласиме со “ограничената рационалност”.
 - ⇒ Во пракса тешко настанува конзистентен систем на цели.

2. Одредување цели на политиката (2)

- ⇒ Рационалниот систем на цели се однесува со јасна и недвосмислена одредена содржина на цели:
 - ⇒ Целите се остварливи, распределени во поединечни поглавја и меѓу себе поврзани и урамнотежени. Мораме да се согласиме со “ограничената рационалност”.
 - ⇒ МУДРО (Мерливи, Усогласени, Дефинирани, Рационални, Остварливи)
 - ⇒ Во пракса тешко настанува конзистентен систем на цели.

2. Одредување цели на политиката (3)

- ⇒ Целите на аграрните политики кај повеќето држави се споредливи: споредување со економската причина

Економска причина

1. Проблем на приходот
2. Циклични движења на цените на пазарот
3. Проб.на прих. / пазарна преоќ
4. Политичка цел
5. Политичка цел/екстерналии
6. Екстерналии
7. Екстерналии / Политичка цел

Цел

1. поддршки и стабилизација на земјоделскиот приход
2. Стабилизирање на земј.цени
3. "Правични" цени за потрошувачите
4. Безбедност на храната
5. Развој на селото и зачувување на земјоделските семејства
6. Заштита за животната средина
7. Мултифункционалност на земјоделството

2. Одредување цели на политиката (4)

- ⇒ Цели на аграрната политика на РМ
- ⇒ Целите се дефинирани во Законот за земјоделство и рурален развој (ЗЗРР)
- ⇒ Целите на националната земјоделската политика на Република Македонија се насочени кон:
 - ⇒ обезбедување на стабилно производство на квалитетна и поевтина храна и обезбедување на населението со доволни количини храна,
 - ⇒ зголемување на конкурентната способност на земјоделството,
 - ⇒ обезбедување на стабилно ниво на доход на земјоделското стопанство,
 - ⇒ одржлив развој на руралните подрачја и
 - ⇒ оптимално искористување на природните ресурси со почитување на начелата за заштита на природата и животната средина.
- ⇒ Целите не се разликуваат од целите на CAP

3. Одредување мерки на политиката (1)

- ⇒ Со мерките и инструментите на аграрната политика, носителите на одлучување ги извршуваат донесените цели на аграрната политика
- ⇒ Земјоделството е стопанска област со најголем број и разноврстни мерки и инструменти.
- ⇒ Проблем на поделба на мерките
 - ⇒ Според начинот на ефектот?
 - ⇒ Според програмите (вообичаено)?

3. Одредување мерки на политиката (2)

Груба теоретска поделба на поддршките според гледање на решавање на проблемот на доходот

- ⇒ Пазарно-ценовни поддршки:
 - ⇒ Мерки кои го менуваат нивото (креваат) на цените и со тоа ги подржуваат, односно ги стабилизираат приходите
- ⇒ Буџетски поддршки
 - ⇒ Непосредни плаќања
 - ⇒ Буџетски поддршки, кои непосредно влијаат на доходот и посредно влијаат на пазарите
 - ⇒ Посредни буџетски поддршки:
 - ⇒ Посредно го подржуваат доходот и не влијаат на делувањето на пазарите
 - ⇒ Општи услуги за земјоделството
 - ⇒ Надоместоци за услугите, кои земјоделството не може да ги покрие во целост

4. Одлучување

- ⇒ Решенијата не секогаш одговараат идеално на потребите. Најчесто се постигнува компромис меѓу сите инволвирани страни. Избраното решение може да биде едно, или пак комбинација од повеќе решенија.
- ⇒ Решенија се усвојуваат во политичките процеси.
- ⇒ Процесот на одлучување треба да биде отворен и да им дава простор за одговорност на заинтересираните страни со цел тие да ги искажат своите идеи на прифатливост.

5. Извршување

- ⇒ Протоколи
- ⇒ Конзистентност
- ⇒ Едноставност
- ⇒ Трошковен аспект на извршувањето